

Άτομα με Αναπηρία (ΑμεΑ) & Βιβλιοθήκες

Κουλικούρδη Άννα
akou@ait.edu.gr

Ποια είναι τα Άτομα με Αναπηρία (ΑμεΑ);

- Η ορολογία της αναπηρίας διαφέρει από χώρα σε χώρα
- Τα ΑμεΑ περιλαμβάνουν άτομα:
 - Τυφλά & με προβλήματα όρασης (ΑμΠΟ)
 - Κωφά & βαρήκοα
 - Με κινητικές διαταραχές
 - Με νοητική καθυστέρηση & μαθησιακές δυσκολίες
 - Με ψυχικές νόσους
 - Επιληπτικά/ Χανσενικά
 - Με μακρόχρονες ασθένειες & παραμονή σε ιδρύματα
 - Με διαταραχές από οποιαδήποτε άλλη αιτία

Αναπηρίες & Διεθνή Στατιστικά

- Η αναπηρία διακρίνεται σε:
 - Εκ γενετής ή επίκτητη
 - Αφανής ή εμφανής
 - Μόνιμη ή παροδική
 - Εντυπο-αναπηρίες (print-disabilities)
- Στατιστικά:
 - ΑμεΑ: 11% του παγκόσμιου πληθυσμού
 - Το 2030 θα αυξηθεί σε 17%
 - Το 80% αυτών εντοπίζεται στις αναπτυσσόμενες χώρες

Το Προφίλ ενός Μέσου Ανθρώπου με Αναπηρία

- Τα ΑμεΑ φέρουν χαρακτηριστικά πληροφοριακής φτώχειας & κοινωνικού αποκλεισμού
- Στην Ελλάδα πάνω από το 80% των ΑμεΑ ζει στα όρια της φτώχειας & το 84% αυτών είναι αποκλεισμένο από την αγορά εργασίας
- Πέρα από τον κοινωνικό αποκλεισμό, υφίστανται & ψηφιακό αποκλεισμό
- Θα πρέπει όμως η λειτουργική αναπηρία τους να πάψει να συνεπάγεται και την πληροφοριακή τους αναπηρία

Νομοθεσία

- Ο Κανονισμός Λειτουργίας Βιβλιοθηκών (Υ.Α.830/2003) προβλέπει την ίση & ελεύθερη πρόσβαση των ΑμεΑ στην πληροφορία, σε αρχεία & βιβλιοθήκες
- Σε διεθνές επίπεδο:
 - Americans with Disabilities Act (ADA)-1990
 - Section 508 of Rehabilitation Act-1998
 - Disability Discrimination Act (DDA)-1005
 - Special Educational Needs & Disability Act (SENDA)-2001

Βιβλιοθήκες & ΑμεΑ (1)

- Η ιστορία των βιβλιοθηκών για ΑμεΑ είναι πρόσφατη & συγκριτικά σύντομη
- Η σχέση της βιβλιοθήκης & των ΑμεΑ: προβληματική
- Τα ΑμεΑ υπο-εκπροσωπούνται & υπο-εξυπηρετούνται στο χώρο των βιβλιοθηκών

Βιβλιοθήκες & ΑμεΑ (2)

- Η βιβλιογραφία, παρόλο που μελετά την αλληλεπίδραση βιβλιοθήκης-χρηστών, εστιάζει σε γενικές κατηγορίες και όχι ειδικές, π.χ. ΑμεΑ
- Εστιάζει στις ορατές αναπηρίες
- Μηδαμινές αναφορές στα παιδιά με αναπηρία
- Ελάχιστη ερευνητική δουλειά
- Απουσιάζει η οπτική των ίδιων των χρηστών με αναπηρία
- Η προσβάσιμη σχεδίαση απασχολεί τη βιβλιοθηκονομική κοινότητα μετά το 1996

Βιβλιοθηκονομικές Ενώσεις (1)

- 1931: Η IFLA ίδρυσε το IFLA Libraries Serving Disadvantaged Persons Section-LSDP)
- 1983: Η IFLA ίδρυσε το Section of Libraries for the Blind (SLB)
- Έκδοση Κατευθυντήριων Οδηγιών για:
 - Μπράιγ χρήστες
 - Κωφά άτομα
 - Δυσλεξικά άτομα
 - Άτομα με ψυχικές νόσους
 - Λίστα ελέγχου προσβασιμότητας

Βιβλιοθηκονομικές Ενώσεις (2)

- ALA: τα ΑμεΑ μεγάλη & απαρνημένη μειονότητα στην βιβλιοθηκονομική κοινότητα
- Το 2001: σύνταξη γραπτής πολιτικής για τις υπηρεσίες βιβλιοθηκών για τα ΑμεΑ
- Διαθέτει on-line μάθημα για την Προσβασιμότητα της Βιβλιοθήκης
- Διαθέτει 5 επιτροπές & προγράμματα για υπηρεσίες σε ΑμεΑ

Πληροφοριακή Συμπεριφορά των ΑμεΑ (1)

- ΑμεΑ: πολύπλευρη πραγματικότητα με μεγάλες διαφοροποιήσεις στην πληροφοριακή τους συμπεριφορά
- Οι πληροφοριακές ανάγκες των ΑμεΑ δεν διαφέρουν από αυτές των αρτιμελών (εικασίες & λανθασμένες αντιλήψεις)
- Αυτό που διαφέρει είναι τα μέσα με τα οποία λαμβάνουν & μεταδίδουν την πληροφορία
- Τα πληροφοριακά ζητήματα που απασχολούν κυρίως τα ΑμεΑ είναι:
 - Υγεία-Φύση της αναπηρίας
 - Οικονομία
 - Προσβασιμότητα
 - Δικαιώματα

Πληροφοριακή Συμπεριφορά των ΑμεΑ (2)

- Πηγές πληροφόρησης των ΑμεΑ:
 - Οικογενειακά μέλη
 - Φίλοι
 - Μ.Μ.Ε
 - Βιβλιοθήκες

- Διατάξεις Υλικού:
 - Προτιμούν διαφορετικούς τύπους υλικού ανάλογα με την περίπτωση & την ανάγκη

Πληροφοριακή Συμπεριφορά των ΑμεΑ (3)

- «Χωρίς βιβλία, ο τυφλός δεν μπορεί ποτέ πραγματικά να μάθει» (Louis Braille)
- Ο στόχος ανάγνωσης & πληροφόρησης των ΑμΠΟ & των βλεπόντων είναι κοινός
- Μαθητές με μαθησιακές δυσκολίες: η μεγαλύτερη ομάδα ΦμεΑ
- Παρόλα αυτά, η έρευνα για τη φύση και την έκταση των εμποδίων τους στην πληροφορία είναι μηδαμινή
- Οι κωφοί φοιτητές φτάνουν στα κολέγια με λίγη ή καθόλου γνώση για τις βιβλιοθήκες

Πληροφοριακή Συμπεριφορά των ΑμεΑ (4)

- Οι βιβλιοθήκες γνωρίζουν ελάχιστα για τους κωφούς μιας & εστιάζουν στα ΑμΠΟ
- Ανυπαρξία πηγών & υλικού για την αναγνωστική εκπαίδευση των τυφλόκωφων ατόμων
- Τα ΑμεΑ δεν γνωρίζουν τα δικαιώματά τους ως χρήστες
- Η βιβλιοθήκη: πηγή φόβου & ταπείνωσης (“Δεν επισκέπτομαι τη βιβλιοθήκη γιατί δεν θέλω άλλες αποτυχίες”)
- Νιώθουν φοβισμένοι & ανασφαλείς κατά τις πρώτες επισκέψεις σε βιβλιοθήκες

Εμπειρίες χρηστών με αναπηρία (1)

- Βασική παράμετρος: η γνώμη και η άποψη του χρήστη με αναπηρία:
 - «Δυσκολευόμουν στις εξετάσεις διότι έπρεπε να διαβάζω τόμους βιβλίων»
 - «Σύντομα ήμουν εκεί, έξω από τη βιβλιοθήκη και συνέχιζα να κάθομαι στο αμάξι. Συζήτησα με τον εαυτό μου, ή θα έπρεπε να το ξεχάσω ή θα έπρεπε να μπω μέσα. Οι βιβλιοθήκες είναι παλιές, με στενά δωμάτια. Είναι σκοτεινά μέρη με βιβλία από το πάτωμα μέχρι το ταβάνι. Όπως στη σχολική βιβλιοθήκη όπου καθόταν ο δάσκαλος. Ύστερα από αυτό, δεν είχα ξαναπάει ποτέ σε τέτοιο μέρος στη ζωή μου. Θα ξεκινήσω να τραυλίζω, σκέφτηκα, και δεν θα είμαι ικανός να πω λέξη» Roger, 42 ετών

Εμπειρίες χρηστών με αναπηρία (2)

- «Με τη σωστή συμπεριφορά των βιβλιοθηκονόμων, πιθανότατα λαμβάνω καλύτερη φροντίδα στη βιβλιοθήκη από ό,τι στο νοσοκομείο», Liz, 38 ετών, σκλήρυνση κατά πλάκας
- «Υπάρχουν κάποιοι βιβλιοθηκονόμοι που έχουν το χάρισμα να μην σε κάνουν να νιώθεις ότι χρειάζεσαι βοήθεια. Αυτό είναι ένας "ειδικός" τύπος υπηρεσίας. Δεν είναι διαθέσιμος σε κάθε βιβλιοθήκη, αν και θα έπρεπε», Mary, 88 ετών, κινητική αναπηρία

Ποια είναι η σχέση των ΑμεΑ με τις on-line τεχνολογίες & το Διαδίκτυο; (1)

- Συναντά το Διαδίκτυο τις πληροφοριακές ανάγκες των περισσότερων ειδικών πληθυσμών;
 - Όχι ακόμη, τουλάχιστον όχι ολοκληρωτικά
- Ιδιαίτερος λόγος για τα οφέλη & τη δυναμική του Διαδικτύου στη διεθνή βιβλιογραφία
 - Το Διαδίκτυο έχει τη δύναμη να αλλάζει τις ζωές των ΑμεΑ
 - Παρέχει μια άνευ προηγουμένου ελευθερία & ανεξαρτησία
- Τα ΑμεΑ χρησιμοποιούν το Διαδίκτυο για τους ίδιους λόγους με αυτούς των αρτιμελών
- Ωστόσο, λίγα είναι γνωστά για τον τρόπο με τον οποίο το χρησιμοποιούν

Ποια είναι η σχέση των ΑμεΑ με τις on-line τεχνολογίες & το Διαδίκτυο; (2)

- Φτωχός σχεδιασμός: το μεγαλύτερο πρόβλημα πρόσβασης στο Διαδίκτυο
- Η προσβασιμότητα των ιστοσελίδων των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών είναι υψηλότερη από αυτές των δημοσίων
- Σύμφωνα με έρευνες για την προσπελασιμότητα βάσεων δεδομένων, ηλεκτρονικών περιοδικών κτλ, οι εκδότες δεν μεριμνούν για τα ΑμεΑ ή παρέχουν ελάχιστες εναλλακτικές λύσεις

Ποια είναι η σχέση των ΑμεΑ με τις on-line τεχνολογίες & το Διαδίκτυο; (3)

○ Προβλήματα:

- Μη σήμανση γραφικών παραστάσεων, εικόνων, πινάκων και πλαισίων (alt text)
- Τα ΑμΠΟ δεν μπορούν να δουν εικόνες, φωτογραφίες, γραφικά & πρέπει να ακούν μακρές περιγραφές από τον αναγνώστη οθόνης
- Τα άτομα με αχρωματοψία: πρόβλημα με τις ιστοσελίδες που δεν έχουν επαρκή αντίθεση χρωμάτων
- Δυσκολία με το υπογραμμισμένο κείμενο
- Έμφαση στην εμφάνιση παρά στη λειτουργικότητα
- Πρόβλημα με τις on-line φόρμες, τα drop-down menus

Ποια είναι η σχέση των ΑμεΑ με τις on-line τεχνολογίες & το Διαδίκτυο; (4)

- Τα ΑμεΑ έχουν ανάγκη από:
 - Οδηγίες στην αρχική σελίδα που να ενημερώνουν για τα περιεχόμενα της
 - Τακτοποιημένες & οργανωμένες σελίδες
 - Απλή γλώσσα
 - Λιγότερα γραφικά & διαφημίσεις
 - Λιγότερους & ευκρινέστερους συνδέσμους
 - Εύκολα παραμετροποιήσιμο μέγεθος & χρώμα
 - Σύντομες παραγράφους
 - Να αποφεύγονται οι background εικόνες, τα pop-up παράθυρα, κ.ά.
 - Οι σελίδες να μην είναι auto-refreshing
 - Να διεξάγεται έλεγχος με αυτοματοποιημένα εργαλεία προσβασιμότητας

Υλικό Εναλλακτικής Μορφής (Alternative Format Material) (1)

- Υλικό οποιασδήποτε άλλης μορφής, πλην της συμβατικής
- Περιλαμβάνει:
 - Μεγαλογράμματη γραφή (large-print)
 - Μπράιγ
 - Εύκολα προς ανάγνωση βιβλία (ER)
 - Προσαρμοσμένη λογοτεχνία (Adapted literature)
 - Start-to-Finish Books
 - Βιβλία με Υφάσματα, Κολάζ (Fabric & collage books)
 - Ηχοβιβλία-Ομιλούντα βιβλία
 - Υποτιτλισμένα βίντεο (captioned videos)
 - Απτικό υλικό (tactile material)
 - Ψηφιακά Ομιλούντα Βιβλία (D.T.B.s)

Υλικό Εναλλακτικής Μορφής (Alternative Format Material) (2)

- Οι επιλογές των ΑμεΑ είναι πολύ περιορισμένες:
 - Ακριβό & χρονοβόρο στην παραγωγή
 - Οι τίτλοι καλύπτουν τις ανάγκες ενός ψυχαγωγικού αναγνώστη
 - Η πλειοψηφία δημοσιεύεται από ιδιωτικά τυπογραφεία, φιλανθρωπικούς οργανισμούς, κτλ.

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ

- Λιγότερο από το 5% των βιβλίων είναι διαθέσιμα σε προσβάσιμη μορφή στις αναπτυγμένες χώρες
- 25.000.000 πολίτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης στερούνται το 99% της πληροφορίας που δημοσιεύεται στο ένα ή άλλο μέσο
- Τα περισσότερα τεκμήρια σε προσβάσιμη μορφή χρησιμοποιούνται μόνο 0-3 φορές
- Στις ΗΠΑ λιγότερο από το 10% των δημοσιευμένων έργων καθίσταται προσβάσιμο
- Στο Ηνωμένο Βασίλειο το 96% των βιβλίων που εκδίδονται δεν είναι διαθέσιμο σε μορφή αναγνώσιμη από τα ΑμεΑ
- Γι' αυτό πολλές βιβλιοθήκες για ΑμεΑ αναλαμβάνουν επιπλέον και τον ρόλο του εκδότη-παραγωγού

Υποστηρικτικές Τεχνολογίες (1)

- Επιπρόσθετος, ειδικευμένος εξοπλισμός που αυξάνει, διατηρεί ή βελτιώνει μερικώς ή εξ ολοκλήρου τις λειτουργικές ικανότητες των ΑμεΑ
- Αντιπροσωπευτικά είδη ΥΤ:
 - Μεγεθυντής οθόνης (screen magnifier) [\$100-\$600]
 - Λογισμικό ανάγνωσης οθόνης (screen reader)
 - Πινακίδα Braille (Braille display) [\$1.500-\$15.000]
 - Εκτυπωτής Braille (Braille embosser) [\$1.500-\$35.000]
 - Συνθέτης φωνής (Speech synthesizer)

Υποστηρικτικές Τεχνολογίες (2)

Πινακίδες Μπράιγ

Υποστηρικτικές Τεχνολογίες (3)

Κλειστό Κύκλωμα Τηλεόρασης (CCTV)

Υποστηρικτικές Τεχνολογίες (4)

Εκτυπωτές Μπράιγ

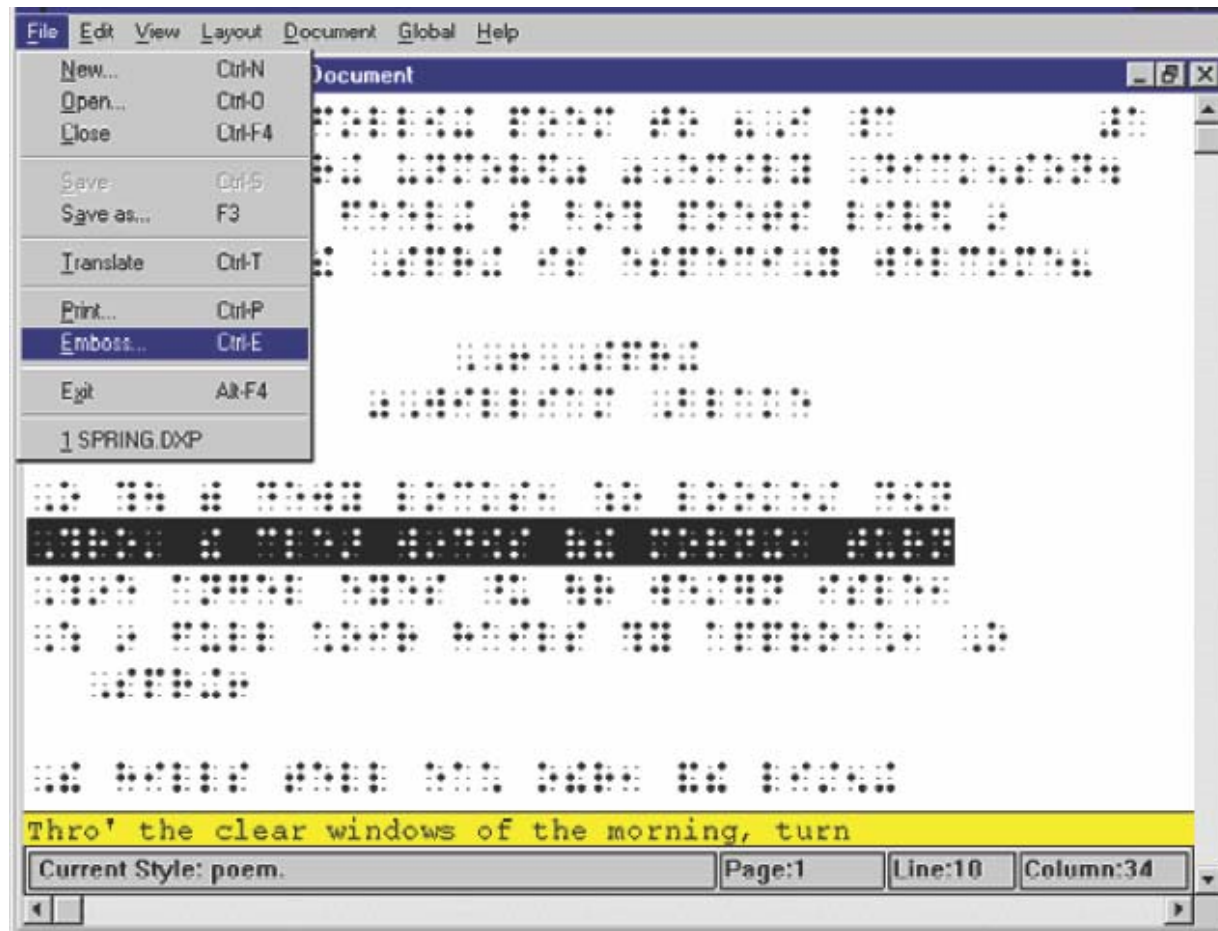
Υποστηρικτικές Τεχνολογίες (5)

OCR Scanners

Υποστηρικτικές Τεχνολογίες (6)

Λογισμικό μετάφρασης μπράιγ

Υποστηρικτικές Τεχνολογίες (7)

Διακόπτες

Υποστηρικτικές Τεχνολογίες (8)

Χειριστήρια χειρός (joysticks)

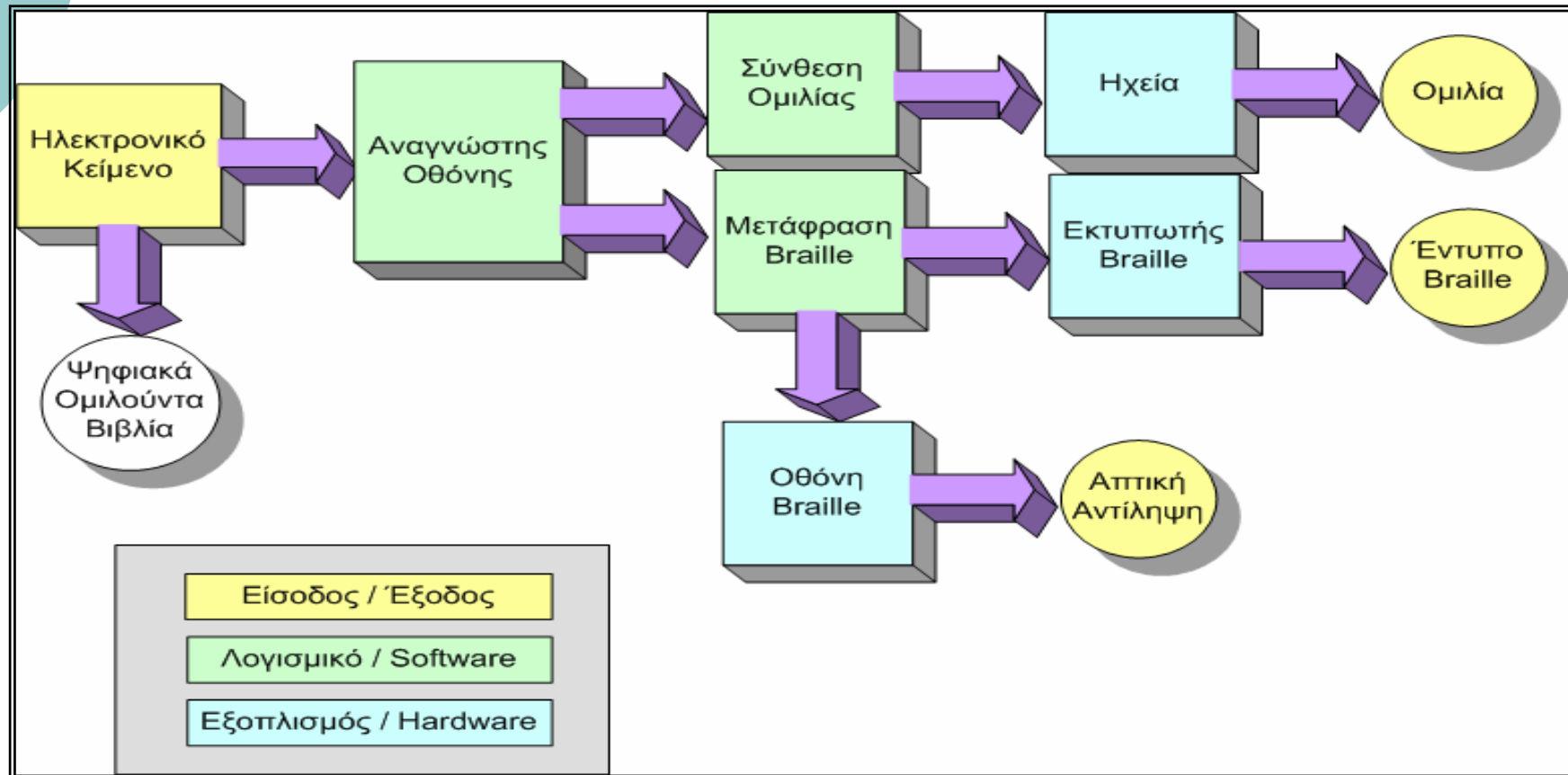
Υποστηρικτικές Τεχνολογίες (9)

Ιχνόσφαιρες & Εναλλακτικά Πληκτρολόγια

Μετατροπή ηλεκτρονικού κειμένου σε ομιλία, έντυπο Braille και απτική αντίληψη

- Τα ψηφιακά τεκμήρια επιτρέπουν τη μεταφορά & παραγωγή τους σε μορφές προσαρμοσμένες στις συγκεκριμένες ανάγκες του χρήστη (π.χ. Μπράιγ)

Η Σχέση των Βιβλιοθηκονόμων με τις ΥΤ

- Δεν έχουν εμπειρία στις ΥΤ & τους προκαλούν φόβο (technological paralysis & upgrade fatigue syndrome)
- Τις θεωρούν περιττές διότι απευθύνονται σε μια μικρή μερίδα ανθρώπων & επιπλέον ακριβές
- Νομίζουν πως δεν είναι δική τους ευθύνη
- Δεν γνωρίζουν πηγές χρηματοδότησης τους
- Πιστεύουν πως οι ΥΤ θα καταστρέψουν την αισθητική της βιβλιοθήκης τους

Η Οπτική των Εταιρειών ΥΤ για τις Βιβλιοθήκες

- Η πλειοψηφία των εταιρειών δεν θεωρεί τις βιβλιοθήκες σημαντικούς πελάτες της
- Μικρά έσοδα-Αγορές λίγων υποστηρικτικών συσκευών-Περιορισμένο το ενδιαφέρον των βιβλιοθηκονόμων
- Λίγες διατηρούν επαφή με βιβλιοθηκονόμους
- Η αύξηση των ΥΤ θα είναι ριζική
- Θα προσλαμβάνονται κάποια στιγμή στις βιβλιοθήκες Επαγγελματίες Υποστηρικτικών Τεχνολογιών; (Assistive Technologist)

Ψηφιακές Βιβλιοθήκες & ΑμεΑ (1)

- Τα ψηφιακά συστήματα εξομοιώνουν τα ΑμεΑ με τους ικανούς σωματικά χρήστες (ανωνυμία, όχι προκαταλήψεις)
- Η ψηφιακή βιβλιοθήκη εξαλείφει τα εμπόδια φυσικής πρόσβασης στο κτίριο της βιβλιοθήκης
- Με τη χρήση της ψηφιακής πληροφορίας, δεν χρειάζεται πλέον κανένας μεσολαβητής, εταιρείες ή φίλοι (βοηθητικά πρόσωπα)
- Τα ψηφιακά ομιλούντα βιβλία (DTBs) παρέχουν υπερέχοντα αριθμό πλεονεκτημάτων:
 - Περισσότερο αλληλεπιδραστικά
 - Βελτιωμένη ποιότητα ήχου-Αυξημένες δυνατότητες πλοήγησης & αναζήτησης
 - Τα ψηφιακά βιβλία δεν είναι ογκώδη στην αποθήκευση (π.χ. Μπράιγ βιβλία) & ακριβά στην αποστολή

Ψηφιακές Βιβλιοθήκες & ΑμεΑ (2)

- Είναι φθηνότερα στην παραγωγή και διανομή (ένα δημοφιλές ηχοβιβλίο μπορεί να κοστίσει και \$4.000 για την αφήγηση του)
- Ο εξοπλισμός σάρωσης & ανάγνωσης για ΑμεΑ είναι δαπανηρός αλλά και μη ικανοποιητικός
- Με ισοδύναμους προϋπολογισμούς, κατά μακράν μεγαλύτερες συλλογές
- Το κόστος παράδοσης των υπηρεσιών πληροφόρησης συρρικνώνεται

Ψηφιακές Βιβλιοθήκες για ΑμεΑ (3)

- Παράγοντες που ευνοούν την ψηφιακή τεχνολογία:
 - Φθίνουσα αγορά αναλογικών συστημάτων-προβάδισμα στα ψηφιακά με μείωση κόστους

Παράμετροι:

- Δεν έχουν όλες οι χώρες τα ίδια επίπεδα τεχνικής ανάπτυξης
- Οι ψηφιακές βιβλιοθήκες δεν αποτελούν πανάκεια
- Κόστος υποστηρικτικού εξοπλισμού

Προσβάσιμες Βιβλιοθήκες (1)

- Η βιβλιοθήκη πρέπει να εντοπίσει τους λόγους για τους οποίους θέλει να είναι προσβάσιμη:
 - Δεοντολογικοί
 - Οικονομικοί
 - Νομικοί
 - Άλλοι λόγοι (θετική φήμη, κ.ο.κ.)
- Σε καμία περίπτωση, οι υπηρεσίες των βιβλιοθηκών δεν θα πρέπει απλά να συμμορφώνονται στις νομικές επιταγές προσβασιμότητας
- Σημασία έχει η βιβλιοθήκη όχι μόνο να συναντά & να ικανοποιεί τις ανάγκες των ΑμεΑ αλλά να τις υπερβαίνει

Προσβάσιμες Βιβλιοθήκες (2)

- «Ποτέ δεν εικάζουμε, ούτε υποθέτουμε. Πάντα ρωτάμε»
- Η βιβλιοθήκη πρέπει να εξαλείψει 3 εμπόδια:
 - Διάκριση συμπεριφοράς
 - Διάκριση περιβάλλοντος
 - Διάκριση οργάνωσης
- Ακόμη και η πιο προηγμένη τεχνολογία δεν μπορεί να αντικαταστήσει ένα φιλικό και επιδέξιο βιβλιοθηκονόμο
- Η εστίαση μόνο στον τεχνολογικό παράγοντα εγγυάται σχεδόν την αποτυχία

Προσβάσιμες Βιβλιοθήκες (3)

- Σεβασμός στη διαφορετικότητα-Υιοθέτηση του κοινωνικού μοντέλου αναπηρίας
- Ολιστική προσέγγιση: αυξάνοντας τη χρηστικότητα για τα ΑμεΑ, αυξάνεται για όλους
- Ενσωμάτωση σε όσο το δυνατόν περισσότερες δραστηριότητες και υπηρεσίες

Προσβάσιμες Βιβλιοθήκες (4)

- Οι βιβλιοθήκες πρέπει να είναι προ-ενεργητικές (pre-active)
- Θα πρέπει να παρέχουν και να ενσωματώνουν πολυαισθητηριακές τεχνικές, πολλαπλά πληροφοριακά κανάλια και ποικίλες διατάξεις υλικού για να συναντούν τις ανάγκες όλων των χρηστών
- Σύντομες, ευκρινείς οδηγίες- Μη χρήση βιβλιοθηκονομικής ορολογίας
- Ανάγκη για περισσότερη έρευνα- Πολλές μελέτες της πανεπιστημιακής εκπαίδευσης τείνουν να μη συνδέουν τη βιβλιοθήκη με το υπόλοιπο ινστιτούτο

Προσβάσιμες Βιβλιοθήκες (5)

- Το προσωπικό πορεύεται με το χρήστη αλλά τον αφήνει να δράσει μόνος του
- Απαιτείται ολοκληρωμένος στρατηγικός σχεδιασμός & πολυεπίπεδο πακέτο μέτρων προσβασιμότητας
- Εξατομικευμένες υπηρεσίες ανά χρήστη
- Επιμέλεια των συλλογών και του on-line καταλόγου, διότι το περιεχόμενο τους αντανακλά τη στάση της βιβλιοθήκης απέναντι στα ΑμεΑ

Προσβάσιμες Βιβλιοθήκες (6)

- Κάθε βιβλιοθήκη θα πρέπει να έχει περισσότερους από έναν σταθμό εργασίας
- Η εγκατάσταση των σταθμών εργασίας σε ξεχωριστά δωμάτια ή εργαστήρια στιγματίζει τους χρήστες
- Από την άλλη, κάποιες ΥΤ (π.χ. Λογισμικό αναγνώρισης φωνής) προκαλούν θόρυβο
- Κατανομή σταθμών & παροχή εναλλακτικών λύσεων

Διλήμματα για τις Βιβλιοθήκες

- Ξεχωριστές ή όχι:
 - Βιβλιοθήκες
 - Συλλογές
 - Ιστοσελίδες

- Λόγω ανεπάρκειας υλικού για τα ΑμεΑ:
 - Να αναλάβει η βιβλιοθήκη και τον ρόλο του παραγωγού-εκδότη;

Διεθνής Πραγματικότητα (1)

- **ΑΣΙΑ**: οι υπηρεσίες πληροφόρησης για ΑμεΑ αποτελούν πρόσφατο φαινόμενο- Έλλειψη νομοθετικής πολιτικής
- **ΚΙΝΑ**: φτωχά εξοπλισμένες βιβλιοθήκες και έλλειψη βιβλίων για κωφούς μαθητές
- **ΑΦΡΙΚΗ**: ανεπαρκείς οι συλλογές μπράιγ των βιβλιοθηκών για ΑμΠΟ
- **ΙΝΔΙΑ**: τα ινστιτούτα δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης μεριμνούν ανεπαρκώς για τα εκπαιδευτικά δικαιώματα των μαθητών με αναπηρίες
- **KENYA & KOPEA**: μερικές από τις χώρες που δεν διαθέτουν εθνικές βιβλιοθήκες για τυφλούς

Διεθνής Πραγματικότητα (2)

- ΒΙΕΤΝΑΜ: από το 2004 σημαντική πρόοδος σε ό,τι αφορά την επέκταση υπηρεσιών για ΑμΠΟ
- ΦΙΛΙΠΠΙΝΕΣ: Το κόστος εγχείρισης καταρράκτη είναι πολύ λιγότερο από το κόστος παραγωγής ενός μπράιγ βιβλίου
- ΓΛΑΣΚΩΒΗ: 36 βιβλιοθήκες, εκ των οποίων η πλειοψηφία παρέχει υλικό εναλλακτικής μορφής
- ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ: οι υπηρεσίες πληροφόρησης για τα ΑμεΑ αποτελούν κέρα των δημοσίων βιβλιοθηκών & των βιβλιοθηκών του εθελοντικού τομέα

Διεθνής Πραγματικότητα (3)

- ΙΑΠΩΝΙΑ: εγκατάσταση του συστήματος παραγωγής DAISY σε 90 βιβλιοθήκες για τυφλούς
- ΚΑΤΩ ΧΩΡΕΣ: 5 βιβλιοθήκες για τυφλούς-εμπορικοί παραγωγοί βιβλίων μεγαλογράμματης γραφής
- ΔΑΝΙΑ: μακρά παράδοση στην εξυπηρέτηση των ανάπηρων πληθυσμών

Διεθνής Πραγματικότητα (4)

- Σκανδιναβικές χώρες: διαθέτουν νόμους που εγγυώνται τις υπηρεσίες β/κων σε ΑμεΑ
- Χώρες που έχουν υιοθετήσει εθνικές πολιτικές για την παροχή υπηρεσιών βιβλιοθηκών σε ΑμεΑ:
 - Κάτω Χώρες, Νορβηγία, Ρωσία & ΗΠΑ

Ανάλυση Ερωτηματολογίου (1)

- Έρευνα (αποστολή ερωτηματολογίου σε 48 βιβλιοθήκες)
- 22 βιβλιοθήκες ανταποκρίθηκαν & άλλες 5 επιπλέον παρείχαν πληροφορίες για τις υπηρεσίες τους
- Σκοπός της έρευνας: η καταγραφή του επιπέδου και αποτελεσματικότητας των ελληνικών βιβλιοθηκών προς τα ΑμεΑ

Ανάλυση Ερωτηματολογίου (2)

- Η πλειοψηφία των βιβλιοθηκών (63.64%) θεωρεί πως ο ρυθμός χρήσης τους από ΑμεΑ δεν έχει αυξηθεί
- Βάσει των λίγων χρηστών, δεν υιοθετούν επίσημη πολιτική που να περιγράφει τις υπηρεσίες που διαθέτουν για ΑμεΑ
- Πολλές βιβλιοθήκες δεν ανησυχούν ούτε προνοούν να εξυπηρετήσουν ένα ΑμεΑ μέχρι να προκύψει η ανάγκη

Ανάλυση Ερωτηματολογίου (3)

- Τι προδιαγραφές πληρούν οι ελληνικές βιβλιοθήκες;
 - Ασανσέρ (14 βιβλιοθήκες)
 - Ράμπες (11 βιβλιοθήκες)
 - Προσπελάσιμοι σταθμοί εργασίας (6)
 - Διευκόλυνση στα σημεία εισόδου (5)
 - Ειδική σήμανση (4)
 - Καμία προδιαγραφή (3 βιβλιοθήκες)

Ανάλυση Ερωτηματολογίου (4)

- Ποιες είναι οι ειδικές υπηρεσίες που παρέχουν οι βιβλιοθήκες στα ΑμεΑ;
 - Βοήθεια στη φωτοτύπηση (13)
 - Τηλεφωνικές αιτήσεις (7)
 - Παροχή υλικού εναλλακτικής μορφής (6)
 - Ειδικές ξεναγήσεις προσανατολισμού (5)
 - Μεταφορά υλικού σε ειδικά μέσα (3)
 - Τροποποίηση κανόνων δανεισμού (2)
 - Μεταγραφές μπράιγ (μόνο 1 βιβλιοθήκη)

Ανάλυση Ερωτηματολογίου (5)

- Οι πηγές χρηματοδότης υπηρεσιών & εξοπλισμού προέρχονται από:
 - Τον προϋπολογισμό της βιβλιοθήκης
 - Από άλλη πηγή
 - Δεν υπάρχει χρηματοδότηση από το γραφείο για ΦμεΑ ή από δωρεές
- Οι on-line κατάλογοι των βιβλιοθηκών είναι εξοπλισμένοι με:
 - Μεγέθυνση κειμένου
 - Συνθέτη φωνής
 - Κανέναν εξοπλισμό

Ανάλυση Ερωτηματολογίου (6)

- Ο εξοπλισμός που χρησιμοποιούν οι ελληνικές βιβλιοθήκες είναι:
 - Σαρωτές
 - Αναγνώστες οθόνης
 - Συσκευές μεγέθυνσης οθόνης
 - Εκτυπωτές μπράιγ
 - Συνθέτες λόγου
 - Ομιλούντα βιβλία, κασέτες, ηχογραφήσεις για τυφλούς

Ανάλυση Ερωτηματολογίου (7)

- Μόνο το 18.18% των β/κων διαθέτει ειδικούς χώρους φιλοξενίας & υποδοχής ΑμεΑ
- Μόνο το 18.18% των ιστοσελίδων β/κων συναντά τις απαιτήσεις προσβασιμότητας
- Ελάχιστες βιβλιοθήκες διαθέτουν εξειδικευμένο προσωπικό & εθελοντές πρόθυμους να βοηθήσουν στην παραγωγή βιβλίων
- Τέλος, καμία βιβλιοθήκη δεν λαμβάνει κάποιο κατάλογο σχετικά με αναπηρίες

Επίλογος

- Η νέα πρόκληση των βιβλιοθηκών= ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗ
- Η ψηφιακή τεχνολογία μπορεί να οδηγήσει στο μέγιστο των δυνατοτήτων των βιβλιοθηκών
- Απαραίτητη η συμβολή των κάτωθι παραγόντων:
 - Νομοθεσίας & κανονιστικού πλαισίου
 - Κατευθυντήριων οδηγιών
 - Τυποποίησης
 - Ανθρώπινου παράγοντα & συνεργιών
 - Εκπαίδευσης
 - Κουλτούρας
 - Ένταξης των ΑμεΑ σε όλες τις φάσεις
- Η πληροφόρηση των ΑμεΑ αποτελεί υποχρέωση όλων και όχι φιλανθρωπία